

Özel Eğitim ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

 Atalay KAYA¹

Araş. Gör. - Dokuz Eylül Üniversitesi Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi – E-Posta:
atalay.kaya@deu.edu.tr

 Ekrem Levent İLHAN²

Prof. Dr. - Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi – E-Posta: leventilhan@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, öğretmen adayı öğrencilerin, zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, cinsiyet, sınıf düzeyi, bölümü, engellilerle yapılan etkinliklere gönüllü katılım sağlama, ailelerinde engelli birey olma durumu, engellilerle daha önceden çalışma şansı bulmak ve lise not ortalamalarının bulunduğu değişkenlere bakılarak değerlendirilmiştir. Araştırma modeli olarak genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, 2021-2022 yılı içerisinde, Giresun Üniversitesi, Spor ve Özel Eğitim öğretmenliği bölümündeki 127 gönüllü katılımcıya (68 erkek, 59 kadın) uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak “Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Sosyo Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Bulgular ışığında; engellilerle yapılan etkinliklere gönüllü katılım sağlayan öğrencilerin tutum düzeylerinde pozitif yönde anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Eğitim Bilimleri ve Spor Bilimleri fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının engelliler için spor ile türevi derslerin verilmesinin pozitif yönde etki göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Öğretmen Adayı, Özel Eğitim, Spor, Tutum, Zihinsel Engellilik

Attitudes of Special Education and Physical Education Teacher Candidates Towards Sports Activities for Individuals with Mental Disabilities

ABSTRACT

This study was conducted to examine the attitudes of pre-service teacher students towards sportive activities of individuals with intellectual disabilities. The students who participated in the study were evaluated by looking at the variables of gender, grade level, department, voluntary participation in activities with disabled people, having disabled individuals in their families, having the chance to work with disabled people before and high school grade point average. General survey was used as the research model. The research was applied to a total of 127 volunteers, 68 male and 59 female candidates in the Department of Sports and Special Education teaching at Giresun University in 2021-2022. "Attitude Scale towards Sportive Activities of Mentally Disabled Individuals" was developed by İlhan, Esentürk, and Yarımkaaya (2016). "Socio Demographic Information Form" was used. Mann-Whitney U test was utilized in the study. In the light of the findings, a significant positive difference was found in the attitude levels of students who voluntarily participated in activities with disabled people ($p<0.05$). It is assumed that teacher candidates studying in the faculties of Educational Sciences and Sports Sciences will be positively affected by giving sports and derivative courses for the disabled.

Keywords: Mental Disability, Physical Education and Sports, Preservice Teacher, Special Education, Sport, Attitude,

GİRİŞ

Toplumun bir parçası olan engelli bireylerin, toplum içerisindeki statü ve konumlarından bahsetmek gerekmektedir. Engelli bireyler toplumdaki soyutlanmış olarak izole bir hayat yaşamaktaydı. Topluma katkı sağlamak ve sosyal olarak etkin rol almaları adına kamu kuruluşlarında iş olanakları sağlanmaya başlanmıştır. Toplum içerisinde kendilerine etkin bir rol edinen engelli bireyler, başkalarına da bir nevi umut aşılacaktır. Günümüze geldiğimizde ise, engelli bireylerin toplum içinde etkin bir rolü vardır. Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (E-KPSS) da engelli bireylerin her kurum ve kuruluşta çalışabileceği kontenjanlar sunmaktadır. Gelişen toplum ve artan imkânlar ile birlikte eğitim fırsatlarından yararlanmak artık daha kolay hale gelmektedir. Özel eğitim alanı ile beden eğitimi ve spor alanında da gözle görülür bir artış saptanmıştır (Kozak ve diğ., 2019). Zihinsel engelli bireyler, kendi sosyal yeterliliklerini meydana getirmede sorunlar yaşayan ve destek eğitim alması gereken bireylerdir. Zihinsel engele sahip olan bireylerin topluma daha iyi uyum sağlayabilmesi için onları eğitecek ve yardımda bulunacak eğitimcilerinde önemi çok fazladır (Savucu ve Biçer, 2009). Sporun, halkları ve insanları bütünleştirme özelliği göz ardı edilmemelidir. Bu durum ortak bir amaçla farklı eğitim alanlarını bir araya getirerek çözümler ortaya koyabilmelidir. Özel eğitim ile beden eğitimi ve spor alanlarını bir araya getirmek büyük önem arz etmektedir. Zihinsel engelli bireylerin sağlıklı bir yaşam koşuluna sahip olabilmesinde, topluma kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Onlara sunulacak eğitimin disiplinler arası bir anlayışla verilmesi gerekmektedir. Araştırmalar sportif etkinliklerin, zihinsel engelli bireylerin hem aileleri hem de sosyal çevrelerinde farkındalık düzeylerini pozitif yönde etkilediği görülmüştür (Kırımoglu ve diğ., 2016). Zihinsel engelli bireyler eğitim kurumlarımızda hatırı sayılır bir sayıda bulunmaktadır. Sportif etkinliklere ve beden eğitimi uzantıları sayılabilecek birçok faaliyete katıl sağlamaktadır. Sportif etkinlikler, bireylerin dışarıya dönük yanlarını, spor yapma sıklığını, teknik geliştirmesini olumlu yönde etkilemiş ve kişilik görünümünde etki sağladığı birçok araştırmaya kanıtlanmıştır (Şen, 1994). Engelli bireylerin topluma katılmasında sporun yeri sadece bir araç sayılmaktadır. Fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan gelişmelerine katkı sağlamaktadır (Savucu ve Biçer, 2009). Özel eğitim öğretmenleri onların fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan ne kadar topluma katılmalarında önemli rol oynuyor ise beden eğitim öğretmenleri de bu konuda onlar kadar önemli bir rol oynamaktadır (İlhan, 2010). Bu araştırmada zihinsel engelli çocukların erken yaş döneminde karşılaşılabileceklerini düşündüğümüz iki farklı öğretmenlik bölümü 1. ve 2. sınıf öğrencileri hedef alınmıştır. Bu bireylerle karşılaşacak olan öğretmen adaylarının tutumları büyük önem teşkil etmektedir.

Direkt onların özelliklerini öğrenmek için o bölümü kazanmış çok fazla bilgisi olmayan öğretmen adayları ile beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarına büyük sorumluluk düşmektedir. İş hayatına atılmadan önce eğitim yıllarının ilk senelerinde mevcut olan düşünce yapılarını incelemek önemli bir durum olarak görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adayı öğrencilerin, zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerini, sosyo demografik değişkenleri açısından incelemektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, betimsel araştırma yöntemlerinden olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, şu an da var olan ya da daha önceden var olmuş bir durumu betimlemektedir. Araştırmaya katılanların düşünceleri üzerinde hiçbir değişim ve etkilemede bulunmadan olduğu gibi tanımlamayı amaçlamaktadır (Karasar, 2005).

Araştırma grubu (evren-örneklem)

Araştırma, 2021-2022 yılı içerisinde, Giresun Üniversitesi, Spor ve Özel Eğitim öğretmenliği bölümündeki 68 erkek, 59 kadın öğrenciden oluşan toplam 127 gönüllüye uygulanmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada, “Sosyo Demografik Bilgi Formu” ve “Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçeği” İlhan, Esentürk ve Yarımkaya (2016) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, cinsiyet, sınıf düzeyi, bölümü, engellilerle yapılan etkinliklere gönüllü katılım sağlama, ailelerinde engelli birey olma durumu, engellilerle daha önceden çalışma şansı bulmak ve lise not ortalamalarının bulunduğu değişkenlere bakılarak değerlendirilmiştir.

Verilerin analizi

Araştırmadaki verilerin değerlendirilmesinde SPSS 27.0 programı kullanılmıştır. Yapılan One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda, verilerin normallik dağılımı gösteremediği saptanmıştır. Non-parametrik testlerden olan Mann-Whitney U kullanılmıştır. Bulgularda betimsel istatistik bilgilere de yer verilmiştir. Güvenirlilik analizi Alpha değeri 0,644 olarak güvenilir olarak tanımlanmıştır (Yıldız ve Uzunsakal, 2018).

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişkinin betimsel istatistiği

ZEBSEYTÖ	N	Min.	Max.	X	Ss
Toplam Puan	127	56,00	112,00	92,5118	7,75402

Tablo1’de, katılımcıların puanlarının ortalaması $X=92,5118$ ve standart sapması $Ss=7,754$ olarak saptanmıştır. En yüksek puan ortalama 112,0 iken, en düşük puan ortalama ise 56,0 olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Cinsiyet	N	X	Ss	U	P
Kadın	59	93,2881	4,33928	1898,000	,601
Erkek	68	91,8382	9,78670		

* $p<0,05$

Tablo2’de, cinsiyet değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, bölüm değişkenine göre karşılaştırılması

Okuduğunuz Bölüm	N	X	Ss	U	P
Özel Eğitim	68	93,1912	5,25544	1995,500	,959
Beden Eğitimi ve Spor	59	91,7288	9,87653		

* $p<0,05$

Tablo3’te, okuduğunuz bölüm değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması

Sınıf Düzeyi	N	X	Ss	U	P
1. sınıf	68	91,7206	8,04807	1813,500	,351
2. sınıf	59	93,4237	7,36301		

*p<0,05

Tablo4'te, sınıf düzeyi değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, engelli bir yakına sahip olma değişkenine göre karşılaştırılması

Engelli yakın	N	X	Ss	U	P
Evet	41	93,1220	6,05060	1742,000	,914
Hayır	86	92,2209	8,46363		

*p<0,05

Tablo5'te, engelli bir yakına sahip olma değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 6. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, engelli bireylerle alakalı gönüllü etkinliklere katılım değişkenine göre karşılaştırılması

Gönüllü katılım	N	X	Ss	U	P
Evet	48	94,6875	5,37985	1432,500	0,021*
Hayır	79	91,1899	8,66037		

*p<0,05

Tablo6'da, engelli bireylerle alakalı gönüllü etkinliklere katılım değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Araştırmada, etkinliklere katılım sağlayan adayların, katılım sağlamayan adaya oranla tutum puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, daha önce hiç engellilerle çalışma fırsatı yakalamış olanlar değişkenine göre karşılaştırılması

Engellilerle çalışma	N	X	Ss	U	P
Evet	49	94,0408	5,28346	1667,000	,226
Hayır	78	91,5513	8,86354		

*p<0,05

Tablo7'de, engellilerle çalışma fırsatı yakalamış olanlar değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 8. Araştırma katılımcılarının ZEBSEYTÖ ile arasındaki ilişki puanlarının, lise not ortalamaları değişkenine göre karşılaştırılması

Lise not ortalaması	N	Minimum	Maximum	X	Ss	P
	127	56,00	98,00	77,1260	9,12522	,804

*p<0,05

Tablo8’de, lise not ortalaması değişkeninin uygulanan ölçek ile arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Özel eğitim ile spor öğretmen adayı öğrencilerin, zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, cinsiyet, sınıf düzeyi, bölümü, ailelerinde engelli birey olma durumu, engellilerle daha önceden çalışma şansı bulmak ve lise not ortalamalarının bulunduğu değişkenler açısından incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Ancak, engellilerle yapılan etkinliklere gönüllü katılım sağlama değişkeni açısından ölçekte olumlu yönde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Cinsiyet değişkeni bulgularımızı destekleyici sonuca sahip “Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi” isimli araştırmada, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık saptanamamıştır (Açak ve diğ., 2016; Kırımoğlu ve diğ., 2017; Öztürk ve Abakay, 2014; Şahin ve Bekir, 2016). Yapılan bu araştırmalar, yapmış olduğumuz araştırmayı destekler niteliğe sahiptir. Bulmuş olduğumuz bu sonuç diğer yapılmış ya da yapılacak olan çalışmalarda cinsiyet değişkeninin zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklere yönelik tutumları hakkında bir genelleme olarak kabul görmemesi gerekmektedir.

Okuduğu bölüm değişkeni ele alındığında eğitim ile spor bilimleri fakültelerindeki öğretmen adayları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ancak, alan literatür incelendiğinde Spor bilimleri fakültesindeki adayların, eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarından daha yüksek tutum sıra ortalama puanına sahip olduğu bulunmuştur (Kırımoğlu ve diğ., 2017). Yine başka bir araştırmada, mezun olunan bölüm değişkeni açısından beden eğitimi ve spor ile diğer bölüm mezunları arasında tutum düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Okuduğu bölüm değişkenine bakılan başka bir araştırma da, bulgularımızla paralellik göstermektedir (Yaralı, 2015). Sınıf düzeyi değişkeni araştırmamızda

olduğu gibi anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Alan literatür incelendiğinde de mevcut değişken ile alakalı spesifik bir bulguya rastlanmamıştır.

Engelli bir yakına sahip olma değişkeni incelendiğinde, alan literatür ile aynı sonuca ulaştığımız birçok araştırma mevcut olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalar sonucunda engelli bir yakına sahip olmanın bireylerin tutumlarında anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Horner-Johnson ve diğ., 2002; Kırımoğlu ve diğ. 2016 a,b; Sarı, 2010; Şenel, 1995).

Yapılan başka bir çalışmada, zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklere yönelik tutumları ile öğretmen adaylarının ailede engelli bir bireye sahip olma değişkeni arasında tıp ki bizim çalışmamızda olduğu gibi anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, anlamlı bir farklılık bulunamamasına rağmen ailesinde engelli bir bireye sahip olmayan öğretmen adaylarının tutumları, ailesinde engelli bir bireye sahip olan öğretmen adaylarının tutum düzeylerine oranla daha düşük olduğu bulunmuştur. Bulunan bu sonuçta alan literatürde başka çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Horner-Johnson ve diğ., 2002; Kırımoğlu ve diğ., 2016; Sarı ve diğ., 2010; Şenel, 1995). Bu araştırmaların bulguları, araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Bu da ülkemizdeki engelli bireylere yönelik çalışmaların olumlu bir farkındalık oluşturduğu sonucuna bizi ulaştırmaktadır (Açak ve diğ., 2016; Kırımoğlu ve diğ., 2016a).

Engelli bireylerle alakalı gönüllü etkinliklere katılım sağlayan öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklere yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Değişkenin, ZEBSEYTÖ iki alt boyutu da incelendiğinde olumlu ve olumsuz olarak karşılaştırılan boyutlarında her ikisinde de anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Alan literatürde bulduğumuz sonuç ile kıyaslamak istediğimizde birebir aynı araştırma konularına ulaşılamamıştır. Ancak, engelli bireyler ile fazla vakit geçirme, aktif olarak eğitimlerinde rol alma ve engellilerin spor aktivitelerine tanık olmanın öğretmen adaylarının tutum seviyelerini arttırdığı araştırmalara rastlanmaktadır (Açak ve diğ., 2016; Kırımoğlu ve diğ., 2016). Yine yapılan başka bir çalışmada, engelli bireylerin spor etkinliklerine katılmanın farkındalığı pozitif yönde etkilediği gözlemlenmiştir (Yılmaz ve diğ., 2019). Daha önce hiç engellilerle çalışma fırsatı yakalamış olanlar değişkeni incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Alan literatür incelendiğinde benzer araştırma sonuçlarına rastlanmamıştır. Son değişkenimiz olan lise not ortalaması değişkeni incelendiğinde elde edilen sonuçların anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Alan literatür incelendiğinde ise daha önce böyle bir değişkenin araştırılmadığı tespit edilmiştir.

Elde ettiğimiz bulgular ışığında, günümüzde sosyal medya kullanımının artması, okullarda engellilerle alakalı çeşitli faaliyetlerin yapılması, belediyelerin ve yardım kuruluşlarının engelli bireyler için farkındalık etkinlikleri düzenlemeleri ve bunu gün geçtikçe arttırmaları öğretmen adaylarımız için etkili bir durum olmuştur. Yapılan bu faaliyetlerin engelli ya da değil bütün bireylere eşit davranmak gerektiğini katılan insanlara gösterdiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, aday öğrencilerin zihinsel engelli bireyler ile sportif etkinliklere katılım sağlamaları, faaliyetlerin yapıldığı alanlarda bulunmalarının tutumlarını pozitif yönde etkilediği varsayılabilir.

ÖNERİLER

- Eğiticilerin eğitilmesi çok önemli bir husus olarak belirtilmelidir. Çünkü toplum içinde engellilere karşı olan tutum ve farkındalığı en fazla etkileyecek olan kişiler eğitimcilerdir. Bu sebeple spor bilimleri fakültesinin artık her bölümünde zorunlu ders olarak verilen engellilerde spor dersinin, bütün eğitim bilimleri fakültelerinde de verilmesi sağlanabilir.
- Engelli bireylere karşı kazanılması gereken tutum ve farkındalıkların küçük yaş gruplarından itibaren çocuklara aşılması sağlayacak kaynaştırmalı sportif etkinlikler düzenlenebilir.
- Aileleri engelli olan çocuklarının sportif etkinliklere katılmalarının onların üzerinde bırakacağı kazanımları göstererek ve anlatarak bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
- Türkiye engelliler federasyonlarının ve herkes için spor federasyonunun ortaklaşa yapacağı çalışmalar ile açık ve kapalı alanlarda engellilerle sportif etkinlikler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

Açak, M., Karakaya, Y.E., Tan, Ç. & Coşkun, Z. (2016). Investigation Of The Attitudes Of Students From Exercise And Sports Education For Individuals With Disabilities Department Toward Individuals With Disabilities, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11(19), 1-8.

Horner-Johnson, W., Keys, C., Henry, D., Yamaki, K., Oi, F., Watanabe, K. & Shimada H. (2002) Attitudes of Japanese students toward people with intellectual disability, Journal of Intellectual Disability Research.46: 365-78.

İlhan L. (2010). The effect of the participation of educablemantly retarded children in the special physical education classes upon the anxiety levels of the parents of the children. *Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport Science, Movement and Health*. 10(2), 304-309.

İlhan, E. L., Esentürk, O. K., & Yarımkaya, E. (2016). Zehinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum ölçeği (zebseytö): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 1141-1160. <http://dx.doi.org/10.14687/ijhs.v13i1.3656>

Karasar N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.

Kırırnoğlu H., Esentürk O., İlhan EL., Yılmaz A., & Kaynak K. (2016). İlköğretim, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi öğretmenleri ile beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin fiziksel egzersize katılımlarının etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(4), 231-244.

Kırırnoğlu H., Filizođlu-Çokluk G., İlhan E. L. & Öz, A. Ş. (2016). The effect of physical education and sports program on the positive growth and coping strategies of the adolescent with mental retardation. *SHS Web of Conferences*, 26(4), 1086-1092. doi: 10.1051/shsconf/20162601086

Kırırnoğlu, H., Yılmaz, A., Soyer, F., Beylerođlu, M. & İlhan, E. (2016a) Research of The Awareness Level of Sports of Physical Education and Sports Teacher Candidates Towards The Effects of Sports in Mentally Insufficient Individuals. *Niğde University Journal of Physical Education And Sport Sciences*. 10(1); 80-88.

Kırırnoğlu, H., Yılmaz, A. & Kaynak, K. (2016b) An Evaluation of Pre- and In-service Preschool Teachers' Attitudes towards Sports Activities of Individuals with Intellectual Disabilities: Kocaeli Province Example. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*. 16(3);1-9.

Kırırnoğlu, H., Dalli, M., Yılmaz, A., & Say, M. (2017). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3116-3125. doi:10.14687/jhs.v14i4.4670.

Kozak M., İlhan EL., & Yarayan YE. (2019). Zihinsel yetersizlik, spor ve ruhsal uyum ilişkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 13(1), 51-65.

Öztürk, H., ve Abakay, U. (2014). Research of attitudes of the students studying in schools of physical education and sport toward disabled kids, Turkish Journal of Sport and Exercise, 16(3), 66-68.

Sarı H., Bektaş M., & Altıparmak S., (2010). Hemşirelik öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının belirlenmesi. Yeni Tıp Dergisi. 27(2), 80-83.

Savucu Y., ve Biçer SY. (2009). Zihinsel engellilerde fiziksel etkinliklerin önemi. Türkiye Klinikleri Journal Of Sport Science. 1(2), 117-122.

Şahin, H., ve Bekir, H. (2016) Üniversite Öğrencilerinin Engellilere Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3:743-766.

Şen H. (1994). Sportif etkinliklerde bulunan (sporcu) lise öğrencileriyle bulunmayanların uyum düzeylerinin karşılaştırılması. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu 16-18 Aralık, M.E.B., O.B.E.S.İ.D. Başkanlığı Yayını, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Şenel, H. G. (1995) Yetersizliğe Sahip Kardeşi Olanlarla, Olmayanların Yetersizliğe Yönelik Tutumları ve Kaygı Düzeyleri Yönünden Karşılaştırılması. Özel Eğitim Dergisi.2: 33–9.

Yaralı, D. (2015). Öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Journal of Education Faculty, 17(2), 431-455.

Yıldırım, S. H., Bektaş, M., & Altıparmak, S. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Engellilere Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Yeni Tıp Dergisi.27: 80-83.

Yıldız, D., ve Uzunsakal, E., (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine uygulama. Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi.1:14-28.

Yılmaz A, Kırimoğlu H, Arslanboğa T., & Arslanboğa R., (2019). Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Düzeyinin İncelenmesi (Bingöl İl Örneği). Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(3), 360-372.